

ชื่อวิทยานิพนธ์	: ศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนของวัดพระธาตุช่อแฮ ตำบลช่อแฮ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
ผู้วิจัย	: นายวิรุฬห์ศักย์ แนวภูวนนท์
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	: พระอธิการบุญเสริม กิตติวัฒน์,ดร.,พธ.บ., ร.บ., ร.ม., M.Phil.,Ph.D. : ดร.ปาริชาติ บุญญาวิวัฒน์, อบ.(ภาษาอังกฤษ), นศ.ม., (นิเทศศาสตร์พัฒนาการ), คด.(การศึกษานอกระบบ)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ ๑) เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนตามแนวของพระพุทธศาสนา ๒) เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนตามแนวขององค์การสวัสดิการสังคม และ ๓) เพื่อศึกษาความเป็นมา หลักการ ลักษณะ และกระบวนการของการจัดสวัสดิการชุมชนของวัดพระธาตุช่อแฮ ตำบลช่อแฮ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่โดยการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ประชาชนและพระภิกษุสามเณร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการและการรับสวัสดิการของวัดพระธาตุช่อแฮ ได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยการสุ่มแบบเจาะจงประกอบด้วย ๖ กลุ่ม คือ ๑) พระภิกษุ สามเณร ๒) เจ้าหน้าที่วัดพระธาตุช่อแฮ ๓) คณะกรรมการวัดพระธาตุช่อแฮ ๔) ร้านค้าชุมชน ๕) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลช่อแฮและตำบลป่าแดง ๒ หมู่บ้าน และ ๖) องค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัดพระธาตุช่อแฮ รวม ๔๐ รูป/คนเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบฟอร์มบรรณิกรณ์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารปฐมภูมิ และเอกสารทุติยภูมิ แบบสัมภาษณ์และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม(Focus Group Discussion) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของการศึกษา ผลของการศึกษามีดังนี้

๑. การจัดสวัสดิการในพระพุทธศาสนา สรุปผลการศึกษาได้ ๔ ประเด็น คือ ๑) เป็นการจัดสวัสดิการที่ยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน อาศัยหลักของคุณธรรม และจริยธรรมโดยเน้น

ประโยชน์ ๓ ด้าน คือ ประโยชน์ส่วนตัว ประโยชน์ส่วนรวมหรือเพื่อผู้อื่น และประโยชน์สูงสุดเพื่อบรมมรรคผล และนิพพาน๒)หลักธรรมที่สัมพันธ์กับการจัดสวัสดิการชุมชน ได้แก่ ราชสังคหวัตถุ ๔, นาถกรณธรรม ๑๐, สังคหวัตถุ ๔๓)หลักการสงเคราะห์(อรรถ๓)ได้แก่ (๑) ทัศนธรรมมีกัตถะการสงเคราะห์ปัจจัยสี่ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตต่อปัจเจกบุคคล(๒) สัมปรายิกัตถะการสงเคราะห์เพื่อให้สังคมมีความสุข มุ่งแก้ปัญหาสังคมโดยรวม และ (๓) ประมัตถะการสงเคราะห์ด้านจิตใจ เพื่อให้บุคคลดับทุกข์ทางใจ และดับปัญหาทางกายโดยสิ้นเชิงและ ๔)หลักการสวัสดิการตามแนวพระพุทธศาสนามี ๗ ประการ คือ (๑)หลักเหตุผล (๒) หลักทางสายกลาง (๓) หลักพึ่งตนเอง (๔) สมดุลทั้งวัตถุและจิตใจ ๕) ค่อยเป็นค่อยไป (๖) สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักของชีวิต คือ การดับทุกข์หรือปัญหาได้ ๗)ไม่ก่อทุกข์ให้กับทั้งตนเองและผู้อื่น

๒. การจัดสวัสดิการชุมชนขององค์การสวัสดิการสังคมสรุปผลการศึกษาได้ ๕ ประเด็น คือ ๑) ความหมาย คือ การจัดบริการรูปแบบใดก็ตามที่ทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุข มีความมั่นคงปลอดภัย เป็นองค์รวมของการดำรงชีวิตของคน สิ่งมีชีวิตอื่นๆ และสิ่งแวดล้อมที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ๒) ลักษณะการจัดสวัสดิการชุมชน มี ๕ ลักษณะ คือ (๑) การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (๒) การสนองความต้องการของชุมชน (๓)การมีเอกลักษณ์ของชุมชนเอง (๔) การตรวจสอบเพื่อรู้ปัญหาและแก้ไข (๕) การสั่งสมประสบการณ์ (๖) วิธี การดำเนินชีวิต (๗) การสร้างผู้นำที่มีประสบการณ์ (๘) การสร้างเครือข่ายชุมชน (๙) การปรับตัวและรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนมี ๗ รูปแบบ คือ (๑) จัดจากฐานองค์กรการเงินชุมชน (๒) จัดจากฐานการผลิต/ธุรกิจชุมชน (๓) จัดจากฐานทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม (๔) จัดจากฐานอุดมการณ์ / ศาสนา คำสอน (๕) จัดจากฐานชุมชนเมือง (๖) จัดจากฐานผู้สูงอายุ (๗) จัดจากฐานผู้นำชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ๓) แนวคิดการจัดสวัสดิการชุมชนในปัจจุบัน คือ การทำให้คนและชุมชนมั่นคงเป็นตัวของตัวเอง ลดการพึ่งพาทภายนอก นำไปสู่การพึ่งตนเอง ในมิติอื่นๆตั้งแต่เกิดจนถึงตาย ๔) หลักการจัดสวัสดิการชุมชน ๗ ประการ (๑) สอดคล้องกับวิถีชีวิต (๒) เริ่มจากเล็กไปใหญ่ (๓) เงินเป็นเพียงเครื่องมือ ไม่ใช่เป้าหมาย (๔) ไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกในชุมชน (๕) สามารถเชื่อมโยงกันได้ตั้งแต่เกิดจนตาย (๖) ต้องเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ (๗) ต้องทำด้วยความรักและอดทน ๕) กระบวนการจัดสวัสดิการชุมชนในปัจจุบันมี ๘ ขั้นตอน คือ (๑) จุดประกายความคิด (๒) ค้นหาศักยภาพและทุนในท้องถิ่น (๓) ขยายแกน นำให้ครอบคลุมพื้นที่ปฏิบัติการ (๔) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในท้องถิ่น (๕) การตั้งกองทุนสวัสดิการชาวบ้าน (๖) การบริหารกองทุน (๗) การติดตามประเมินผล และ(๘) การขยายผล

๓. การจัดสวัสดิการของวัดพระธาตุช่อแฮ สรุปผลการศึกษาได้ ๔ ประเด็น คือ

- ๑) ความเป็นมาเกิดขึ้นครั้งแรกจากเหตุการณ์อุทกภัยครั้งร้ายแรง ในปี พ.ศ.ใดไม่ปรากฏหลักฐาน ทำให้ประชาชนเดือดร้อน และอพยพมาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของวัด และทางวัดให้ประชาชนมีสิทธิอยู่อาศัยต่อมาทางวัดได้มีการจัดสวัสดิการด้านต่างๆขึ้นอย่างหลากหลาย
- ๒) หลักการและแนวคิดในการจัดสวัสดิการชุมชนยึดหลักการสำคัญ ๒ ประการ คือ นโยบาย “๕ ข้อ ๕ มงคล” และ หลักการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยการคืนสวัสดิการที่ดีกลับสู่สังคม
- ๓) ลักษณะของการจัดสวัสดิการชุมชนของวัดพระธาตุช่อแฮ แบ่งได้ ๘ ด้านคือ (๑) ด้านการส่งเสริมอาชีพและรายได้ (๒) ด้านการส่งเสริมการศึกษา (๓) ด้านการส่งเสริมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ (๔) ด้านการดูแลสุขภาพ (๕) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต (๖) ด้านการมีส่วนร่วม (๗) ด้านการพัฒนาจิตใจ และ (๘) ด้านความพึงพอใจ

๔. กระบวนการจัดสวัสดิการชุมชนของวัดพระธาตุช่อแฮ สามารถเทียบเคียงได้กับระบบ PDCA ๔ ขั้นตอน ได้แก่ (๑) P : Plan การวางแผน (๒) D : Do การปฏิบัติตามแผน (๓) C : Checking การตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน และ (๔) A : Action การปรับปรุงแก้ไข

Thesis Title : A Study of the Community Welfare Services of WatPrathat
Chohae, Chohae - Subdistrict, Muang District, Phrae Province.

Researcher : Mr.WirunsakNaewphuwanon

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: PhraathikanBoonsermKittiwanno (Srita) Ph.D., B.A.(Social
Teaching Studies), B.A.(Political Science), M.A.(Political
Science), M.Phil.(Buddhist Studies), Ph.D.(Political Science).

: Dr.ParichatPoonyavivatPhd. B.A. (English), M.A. (Development
Communication), Ph. D. (Non Formal Education).

Date of Graduation : March 26, 2013

ABSTRACT

This research has three main objectives as follows ; 1) to study the conception of community welfare services in Buddhism, 2) to study the conception of community welfare services in the social welfare organization, and 3) to study background, principle, characteristic and process of the community welfare services of WatPrathatChohae, Chohae Sub - District, Muang District, Phrae Province. The research design are documentary and qualitative research , 40 samples were selected by purposive – type sampling. The collected data was gained through documentary collecting form ,interview form and focus group discussion questions. Content analysis technique was used to analyze documentary study content and field study content . The results of the study are followings :-

1. Four main findings of the Community Welfare Services in Buddhism are followings :- 1) There were no clear patterns , morality and ethics principles were used instead ,which focus on personal benefit , public benefit and ultimate benefit (nirvana) 2) Dharma principles relating to community welfare consist of 4 Rāja-sangahavatthus , 10 Nathakaranadhammas, 4 sangahavatthusand 3 Atthas 3) Buddhist welfare services consist of (1) assistance in term of individual sake (2) assistance in term of society sake (3) assistance in term of mind sake 4) Buddhist welfare services consist of (1) rational

(2) moderate oriented (3) self-reliance (4) balancing between object and mind (5) gradually (6) consistent with the purpose of life (end suffering) (7) not cause suffering to both oneself and others

2. Five main findings of the Community Welfare Services in the social welfare organization are followings :- 1) Meaning :- any services which create happiness ,stability, safety within people and their community by using holistic way of implementing 2) characteristic:- (1) mutual assistance (2) meet the needs of the community (3) the identity of the community (4) problems encounter and solving (5) experience collecting (6) lifestyle (7) creating community leader (8) create community network (9) adaptation 3) conception :- create human and community stability, create a sense of one's own, reduce dependence on external, lead to self-reliance from birth to death 4) principle:- (1) Consistent with the way of life (2) gradually (3) money is just a tool (4) not cause discrimination in the community (5) can be linked from birth to death (6) can be both the giver and the recipient (7) have to do with love and patience 5) process :- (1) Sparked the idea (2) seeking for local potential and local resources (3) extend leader to cover core operating areas (4) collaboration with local agencies. (5) initiate people welfare fund (6) fund administration (7) monitoring & evaluating (8) extension

3. Four main findings of the Community Welfare Services of WatPrathatChohae, Chohae, Sub - District, Muang District, Phrae Province are followings :- 1) background information :- first occurrence were the event of serious flooding around the temple area in former time which no evidence mention about the year , suffering people migrated to live in the temple area and subsequently stay permanently with the authority of the temple. Community welfare services of WatPrathatChohae occurred since then and expand widely untill now 2) principles:- (1) 9 favorable principles (2) complementing of temple and community to return good welfare to the society 3) characteristics :- (1) career and income promotion (2) education promotion (3) public benefit activity promotion (4) health care promotion (5) quality of life development promotion (6) participation (7) mental development (8) complacency 4) process :- (1) P : Plan in order to have a good preparation. (2) D : Do means the implementation along the plan (3) C : Check means monitoring the implementation of the plan (4) A : Action means improvement.

The 2 suggestions of this study imply the future research on the following issues
:- 1) the study of public expectations on community welfare services of WatPrathatChohae
and 2) The factors affecting success of community welfare services of WatPrathatChohae.